

Żyrardów, 22.01.2025 r.

URZĄD MIASTA ŻYRARDOWA
BIURO RADY MIASTA ŻYRARDOWA

Wpłynęło dnia 23.01.2025

Nr akt:

Ilość załączników

Podpis:

Informacja o stanie jakości powietrza na terenie

Miasta Żyrardowa

W Żyrardowie jak również w całej Polsce walka z zanieczyszczeniami powietrza trwa już od kilku lat. Często bywało tak, że na mapach prognoz jakości powietrza Żyrardów „świecił się na czerwono” wskazując znaczne przekroczenia dopuszczalnych stężeń substancji w powietrzu. Tym samym Żyrardów znajdował się w niechlubnej czołówce gmin z najgorszą jakością powietrza w województwie mazowieckim. Jak jest teraz? Czy podejmowane działania przynoszą rezultaty?

Zacząć należy od tego jakie działania podejmuje Miasto w walce o jakość powietrza. Pierwszym z kluczowych elementów w walce o jakość powietrza było przyjęcie w listopadzie 2017 r. uchwały, w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów wymiany źródeł ciepła, w ramach ograniczania niskiej emisji na terenie Miasta Żyrardowa, dzięki której istnieje możliwość uzyskania dofinansowania, na montaż nowych ekologicznych źródeł ciepła. Wnioski o dotacje celową na wymianę źródła ciepła składane były w urzędzie miasta od 2018 r. Wprowadzona dotacja, przeznaczona jest na wymianę kotła centralnego ogrzewania zasilanego paliwem stałym, na kocioł centralnego ogrzewania zasilany gazem lub olejem opałowym. Niniejsza dotacja udzielana jest w kwocie 5.000,00 zł, jednakże nie więcej niż 100% poniesionych kosztów na zakup nowego urządzenia grzewczego.

Poniższa tabela przedstawia ile źródeł ciepła w ramach wprowadzonego programu dotacyjnego udało się wymienić w latach 2018-2024 oraz jakie kwoty na ten cel przeznaczyło Miasto Żyrardów.

Tab. Zestawienie przyznanych dotacji do wymiany źródeł ciepła z budżetu Miasta Żyrardowa w latach 2018-2024.

Rok	Liczba wymienionych źródeł ciepła (sztuk)	Dotacja wypłacona z miasta (zł)
2018	64	303 998,37
2019	62	295 046,70
2020	51	251 277,14
2021	66	319 337,88

2022	43	209 890,62
2023	23	113 874,00
2024	31	153 900,00 (115.120,00 – kwota dofinansowana)
Suma	340	1 647 324,71 (w tym 115.120,00 kwota dofinansowana)

Jak wynika z powyższej tabeli na przestrzeni ostatnich 6 lat w mieście udało wymienić się w ramach gminnego programu **340 „kopciuchów”** na co Miasto przeznaczyło kwotę **1 647 324,71 zł.**

W 2024 roku Miasto Żyrardów w ramach programu „Mazowsze dla czystego ciepła” otrzymało dofinansowanie z budżetu Województwa Mazowieckiego w wysokości 115.120,00 zł na realizację zadania pn. „Ograniczenie niskiej emisji w Żyrardowie poprzez wymianę źródeł ciepła”. Przyznane dofinansowanie stanowiło 80% kosztów realizacji zadania natomiast wkład własny stanowił Beneficjenta to 20% stanowiący kwotę w wysokości 28.780,00 zł.

Ponadto warto zaznaczyć, że na terenie Miasta Żyrardowa na przełomie 2020/2021 roku została przeprowadzona inwentaryzacja źródeł ciepła. Realizacja tego zadania pozwoliła ustalić, które tereny miasta są szczególnie narażone na wysokie stężenie smogu oraz wymagają wprowadzenia działań mających na celu ochronę zdrowia i życia mieszkańców. Wyniki inwentaryzacji wskazały obszary, w których działania naprawcze powinny mieć charakter priorytetowy. Inwentaryzacja systemów grzewczych ułatwia planowanie kolejnych działań w zakresie ograniczenia niskiej emisji i przyjęcie konkretnych rozwiązań zmierzających do osiągnięcia celu, czyli zdecydowanej poprawy jakości powietrza. Zwiększa również skuteczność kontroli spalania paliw niedozwolonych lub odpadów. W obecnej chwili na terenie Miasta zainstalowanych jest 910 kotłów na paliwo stałe w tym 726 kotłów bezklasowych jednak warto zaznaczyć, że jest to znacznie mniejsza liczba w stosunku do kotłów gazowych zainstalowanych na terenie naszego Miasta, których jest 5152.

Od 2018 r. Miasto Żyrardów posiada również podpisaną umowę z akredytowanym laboratorium, które przeprowadza badania popiołu w zakresie wykluczenia, bądź potwierdzenia spalania odpadów. Próbkę do badań pobierane są w uzasadnionych przypadkach, podczas przeprowadzanych doraźnych kontroli przez Straż Miejską z nieruchomości, co do których istnieje podejrzenie spalania odpadów w domowych paleniskach.

Aby wzmocnić kwestię kontroli przestrzegania przepisów uchwały antysmogowej Miasto Żyrardów w 2022 r. zakupiło drona przeznaczonego do celów kontroli palenisk domowych w Żyrardowie działanie to zostało dofinansowane z budżetu województwa mazowieckiego w ramach programu „Mazowsze dla czystego powietrza 2022”. Zakupiony sprzęt wykorzystywany jest do kontroli spalania przez mieszkańców paliw niedozwolonych lub odpadów. Pozwala to Straży Miejskiej prowadzić działania uświadamiające społeczeństwo o szkodliwości spalania substancji niedozwolonych oraz na wyciągnięcie konsekwencji prawnych za spalanie substancji niedozwolonych. Zakup drona pozwala ustalić, które tereny miasta są szczególnie narażone na wysokie stężenie smogu oraz wymagają w sposób priorytetowy, wprowadzenia działań mających na celu ochronę zdrowia i życia mieszkańców. Kontrola palenisk ma duży wpływ na planowanie kolejnych działań w zakresie ograniczenia niskiej emisji i przyjęcia konkretnych rozwiązań zmierzających do osiągnięcia celu, czyli zdecydowanej poprawy jakości powietrza.

W ramach przeprowadzanych kontroli przestrzegania uchwały antysmogowej Straż Miejska w Żyrardowie w 2024 roku przeprowadziła 59 kontroli w ramach których:

- w 34 przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości,
- w 25 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości, w związku z naruszeniem art. 191 ustawy o odpadach, zastosowano sankcje w postaci 11 pouczeń i 12 mandatów karnych, na łączną kwotę 2100 zł, oraz skierowano 2 wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego. Jednocześnie podczas kontroli udzielono 46 pouczeń oraz jeden mandat karany z art. 334 ustawy o ochronie środowiska, w związku z używaniem kotłów bezklasowych.

Warto również zaznaczyć, że dnia 14 grudnia 2018 r. na terenie Miasta została zainstalowana sieć czujników jakości powietrza składająca się z 7 sensorów. Parametry mierzone przez czujniki to: pomiar temperatury, pomiar wilgotności powietrza, pomiar ciśnienia atmosferycznego, pomiar stężenia pyłów PM10 oraz PM 2,5. Od dnia 17 grudnia można śledzić na bieżąco poziomy zanieczyszczeń powietrza na specjalnej platformie internetowej lub pobierając darmową aplikację na IOS lub Androida. Czujniki zainstalowano na terenie Miasta Żyrardowa w lokalizacjach:

- Urząd Miasta Żyrardowa ul. Bolesława Limanowskiego 44;
- AQUA ŻYRARDÓW ul. Rotmistrza Witolda Pileckiego 25/27;

- Miejski Ogród Jordanowski ul. Władysława Reymonta 13;
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej ul. Czysta 5;
- Zespół Szkół Nr 1 ul. Bohaterów Warszawy 4;
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej – Tor Kolarski ul. Stefana Żeromskiego 13;
- Ruukki Polska ul. Jaktorowska 13

Kolejnym istotnym elementem walki o jakość powietrza było podpisanie 30 września 2021 r. przez Prezydenta Miasta Żyrardowa Lucjana Krzysztofa Chrzanowskiego porozumienia z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, na mocy którego od października 2021 r. rozpoczął działanie Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Programu Priorytetowego „Czyste powietrze”. W ramach porozumienia konsultant programu udziela mieszkańcom Miasta informacji szczegółowych o zasadach funkcjonowania i możliwościach uzyskania wsparcia finansowego na wymianę źródła ciepła, niespełniającego norm ekologicznych (powszechnie określanego „starym kopciuchem”), na ekologiczne a także na termomodernizację. Pracownik punktu pomaga także wypełnić i złożyć wniosek o dofinansowanie a także wspiera merytorycznie beneficjentów programu podczas realizacji inwestycji, nadzorując zakup właściwych urządzeń i materiałów zgodnych z wymogami Programu jak również dostarczeniem odpowiedniej dokumentacji wymaganej przez Regulamin.

W ramach Program Priorytetowego „Czyste powietrze” dedykowanego dla właścicieli domów jednorodzinnych w roku 2024 r. złożono 90 wniosków o dofinansowanie. W związku z podpisanymi umowami z mieszkańcami zostało zrealizowanych 58 inwestycji w ramach których wypłacono kwotę w wysokości 786 012,16 zł. Punkt konsultacyjny był prowadzony przy ul. Mostowej 1 w budynku Biblioteki Publicznej do dnia 28 listopada 2024 r., czyli do dnia zawieszenia przyjmowania wniosków o dofinansowanie programie Czyste powietrze.

Aktualnie konsultant przyjmuje wnioski o płatność w budynku Kantoru. Program wg. informacji z NFOŚiGW ma powrócić 31 marca 2025 r. wg. nowych zasad, które na chwilę obecną nie są znane.

Warto również zaznaczyć, że w 2024 r. w ramach programu „Mazowsze dla czystego powietrza” dofinansowanego z budżetu Województwa Mazowieckiego, w związku ze złożonym wnioskiem nasz samorząd uzyskał pomoc finansową na realizację zadania związanego z przeprowadzeniem akcji edukacyjno-informacyjnej w formie pikniku

ekologicznego na terenie Miasta Żyrardowa oraz konkursu plastycznego dla dzieci uczących się w szkołach/ przedszkolach.

Całość wartości projektu została określona na kwotę 63.500,00 zł z czego wkład własny w kosztach kwalifikowalnych realizowanego zadania stanowił kwotę w wysokości 15.875,00 i wynosił 25% a uzyskana kwota dotacji wynosiła 47.625,00 zł i stanowiła 75% kosztów realizacji zadania. W ramach realizacji zadania zorganizowano dnia 1 czerwca 2024 roku akcję edukacyjno-informacyjną w formie pikniku ekologicznego na terenie Eko Parku w Żyrardowie. Głównym tematem pikniku było rozpowszechnianie wiedzy wśród mieszkańców z zakresu ekologicznego pozyskiwania źródeł energii oraz konsekwencji spalania niedozwolonych paliw (prawnych, społecznych i zdrowotnych).

Kolejnym dużym krokiem w walce o czyste powietrze było w ramach przeprowadzonych robót geologicznych dokonanie odwiercenia pionowego otworu Żyrardów GT-1 do głębokości 2680 m. Dzięki przeprowadzonym pracom wiertniczym dokonano rozpoznania dwóch utworów wodonośnych kredy dolnej oraz jury dolnej. Na podstawie dokonanych badań Miasto podjęło decyzję o ujęciu wód z horyzontu wodonośnego jury dolnej.

Przypomnieć należy, iż Miasto Żyrardów zrealizowało przedsięwzięcie pn. „Wykonanie otworu poszukiwawczo-rozpoznawczego wód termalnych Żyrardów GT-1 w miejscowości Żyrardów” dzięki pozyskanemu dofinansowaniu w formie dotacji ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programu priorytetowego nr 2.10 „Udostępnianie wód termalnych w Polsce”, na podstawie podpisanej umowy z dnia 16 sierpnia 2021 r. otrzymana kwota dotacji wynosi 19 852 200,00 zł.

Wody geotermalne Żyrardowa wydobywane z głębokości ok. 2680 m z piaskowców jury dolnej, charakteryzują się wydajnością ok. 160 m³/h, temperaturą 70°C w złożu i mineralizacją, która nie powinna przekroczyć 90 g/dm³. Uzyskane wyniki badań wskazują na to, że będziemy mogli wykorzystać wody termalne do celów ciepłowniczych dążąc do osiągnięcia przez miejską sieć ciepłowniczą statusu systemu efektywnego energetycznie, oraz osiągnięcia neutralności klimatycznej w perspektywie 2050 roku. Przede wszystkim jednak produkcja ciepła w układzie geotermalnym pozwoli na obniżenie rocznych kosztów zakupu węgla i uprawnień do emisji dwutlenku węgla w Ciepłowni Miejskiej.

Ponadto Miasto przystąpiło do udziału w projekcie niekonkurencyjnym pn. „Mazowsze bez smogu” związanego z utworzeniem wojewódzkiej sieci ekodoradców. Jednym z elementów programu jest zatrudnienie ekodoradcy w gminie, który ma wspierać mieszkańców w wymianie kotłów czy korzystaniu ze środków dostępnych na ten cel, ale będzie także specjalistą wspierającym rozwój dostępności alternatywnych źródeł energii w gminie i ograniczaniu ubóstwa energetycznego. W 2024 r. Miasto podpisało umowę o partnerstwie z liderem projektu Urzędem Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego. Łączna wartość projektu wynosi 1 645 101,00 zł z czego 85% stanowi otrzymane dofinansowanie a 15% wkład własny. Zadanie to będzie realizowane w perspektywie lat 2024 -2028.

Niniejszy projekt zakłada doprowadzenie do poprawy jakości powietrza poprzez zapewnienie sieci ekspertów wyspecjalizowanych w dziedzinie ochrony powietrza i energetyki, a także zapewnienie dostępu do informacji i możliwości aktywnej ich wymiany pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami zainteresowanymi i związanymi z ochroną powietrza.

W zakresie projektu znajdują się poniższe działania:

1. doradztwo energetyczne i ekologiczne - realizowane poprzez zatrudnienie ekodoradców,
2. serwis internetowy wspierający procesy zarządzania jakością powietrza, obejmujący obszar całego województwa,
3. edukacja ekologiczna – realizowana poprzez działania informacyjno-edukacyjne prowadzone na szczeblu wojewódzkim i lokalnym.

Czas przejść do wniosków i odpowiedzieć na pytanie czy proponowane i podejmowane przez Miasto działania przynoszą oczekiwane rezultaty. Najbardziej wiarygodną odpowiedź w tym zakresie przynosi Roczna Ocena Jakości Powietrza wydana w 2021 r. przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, która przedstawia dane z certyfikowanych stacji pomiarowych, w której podano informację, iż „(...) *Wartości stężeń średniorocznych PM₁₀ w latach 2011-2020 mieszczą się w przedziale od 17 do 49 µg/m³ największy spadek stężeń odnotowano na stacji zlokalizowanej w Żyrardowie, gdzie stężenie średnioroczne uległo obniżeniu o 48%, a wartość 36 maksimum jest w 2020 o ponad połowę niższa niż w 2011 roku(...)*”.

(...) Na rysunku 7.33 przedstawiono zmienność stężeń średniorocznych PM 2,5, w latach 2011-2020 w województwie mazowieckim na poszczególnych stanowiskach pomiarowych podlegających ocenie w 2020 r. Uzyskane wartości zawierają się w zakresie od 13 do 32 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. W analizowanym okresie czasu najwyższe wartości oraz największe spadki stężeń, odnotowano na stacjach pomiarowych zlokalizowanych w Warszawie, Radomiu, Piastowie, Siedlcach i Żyrardowie.(...)

Zarówno wypowiedź GIOŚ, jak i wyniki analiz pomiarów stężeń zanieczyszczeń, wykonywanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, wskazują na systematyczną poprawę jakości powietrza, zwłaszcza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 w Żyrardowie. Warto zaznaczyć, iż ostatnia wydana Roczna Ocena Jakości Powietrza za rok 2023 rok nie wykazała również przekroczeń stężeń pyłów zawieszonych w Żyrardowie. Ocenę jakości powietrza za rok 2024 poznamy w maju bieżącego roku.

Walka z zanieczyszczeniem powietrza to zadanie, które wymaga kompleksowego podejścia. Tylko dzięki łączeniu różnorodnych działań, możemy skutecznie poprawić jakość powietrza w Mieście i zadbać o zdrowie mieszkańców i min. dzięki współpracy właśnie z naszymi mieszkańcami walka ta jest możliwa co więcej przynosi oczekiwane rezultaty w postaci sukcesywnej poprawy jakości powietrza.

Z up. Prezydenta Miasta Żyrardowa

Piotr Koczewski
Drugi Zastępca Prezydenta Miasta Żyrardowa